

aankwamen. Warm en hongerig, want sedert het ontbijt hadden we geen enkelen maaltijd meer gehad.

Nu zou njarah Hawoe haar kundigheden gaan vertoonen. Zij was immers speciaal meegegaan, om mijn maaltijden te bereiden. En zij heeft zich uitstekend van haar taak gekwet. Een deel van de vrouwen en meisjes, die zich ter begroeting verzameld hadden bij het huis van ds Goossens, waar ik mijn intrek zou nemen, werden aan het werk gezet om te helpen en tenslotte werd mij een maal voorgezet, waarvoor een Hollandsche gastvrouw zich niet zou hebben behoeven te schamen. Wel werd het half acht voor ik mijn honger kon stillen, maar natuurlijk had njarah Hawoe, die ook warm en moe was, toen wij aankwamen, zich eerst even moeten verfrissen. En de andere vrouwen konden wel helpen met schoonmaken, vuur aanmaken, water koken e.d., maar de eigenlijke bereiding moest door de njarah geschieden.

Aan een behoorlijk gedekte tafel werd mij een menu voorgezet bestaande uit: kippensoep, rijst met kip en andere bijgerechten, chocoladepudding en vruchten. Het servies dat gebruikt werd, was afkomstig uit den inboedel van ds Goossens. Goeroe Stephanus Hawoe en zijn echtgenoot hebben n.l. sedert het vertrek van de familie Goossens het huis bewaakt en den inboedel verzorgd. Ook hebben zij getracht de bezittingen van de familie Goossens uit de handen der Japanners te houden. Met de groote meubels is hen dat begrijpelijkerwijs niet gelukt, maar van het servies hebben zij verscheidene stukken kunnen redden. Toch zijn de Japanners er achter gekomen, dat de goeroe goederen van Nederlanders had verborgen en daarvoor heeft hij slagen en gevangenisstraf moeten verduren.

Ik zal nu niet verder mijn geheelen tocht van dag tot dag beschrijven, maar volstaan met eenige bijzonderheden. Om te beginnen heb ik verder geen gebruik gemaakt van de diensten van njarah Hawoe, hoe voortreffelijk zij ook voor mij gezorgd had. In de eerste plaats vreesde ik moeilijkheden met het huren der paarden en dan nemen de bezwaren toe met het aantal personen. Voorts wilde ik haar de vermoedenissen van den tocht besparen en besloot haar dus achter te laten in haar woonplaats Maoemaro. Verder wilde ik den Soembanezen een Soembanees zijn. Soms sloop ik in een behoorlijk huis en had ik de beschikking over een tafel en een stoel. Maar ook heb ik wel overnacht in zeer primitieve hutten en moest ik de maaltijden op den vloer zittende gebruiken. Eenmaal heb ik mijn morgentollet moeten doen met een bakje water niet grooter dan een vingerkom. Maar overal heeft men zich uitgesloofd om mij te laten merken hoe zeer men de komst van een afgezant van de Kerken in Nederland op prijs stelde.

Overal waar ik kwam heb ik twee dingen kunnen constateeren: enerzijds groote armoede en anderzijds de begeerte om te volharden in het geloof en den dienst des Heeren, hetgeen ook daarin zich openbaarde, dat men poogde Heidenen tot het geloof te bewegen. Er waren ook tuchtgevallen, maar het feit, dat de tucht werd geoeft, bewijst dat de ouderlingen getrouw begeerden te zijn.

Op enkele plaatsen was de armoede zoo groot, dat sommige mannen en vooral vrouwen door volslagen gebrek aan kleding nooit de samenkomsten konden bijwonen. In de bijeenkomsten, die ter gelegenheid van

mijn bezoek belegd werden, zag ik verscheidene mannen en ook vrouwen, die letterlijk niets anders bezaten om hun schaamte te bedekken, dan een versleten stuk boombast, dat zij om de lendenen hadden. Uit de houding, die de vrouwen, waarover ik het hier heb, aannemen, bleek dat zij zich schaamden om met bloot bovenlijf te loopen. Zij scholen echter elkaar weg of hielden voortdurend de armen voor de borst gekruist. Op West-Soemba, evenals in andere deelen van Indië, zijn de vrouwen dat wel gewend en vertoonden zij zich zonder schroom met ontbloot bovenlijf in het openbaar, maar hier schaamden zij zich.

Helaas is van de uit Amerika naar Indië gezonden Roode-Kruiskleding, waarvan de uitdeeling hoofdzakelijk in handen geweest is van de synodale zendingsarbeiders, zoo goed als niets ten goede gekomen aan de leden van de vrijgemaakte kerken. Van al de plaatsen die ik bezocht, was er alleen in Mangili ook kleding aan vrijgemaakten uitgereikt. Maar daar had de uitdeeling plaatsgehad door een inspecteur van politie en een handelaar, die geen van beiden iets met de zending uitstaande hadden. Natuurlijk dragen deze ervaringen er niet toe bij om de verstandhouding tusschen vrijgemaakten en synodalen te verbeteren. Tot eer van de leden der synodale gemeente te Baing moet ik er bijvoegen, dat daar na de uitdeeling door den synodalen goeroe, eenige vrijgemaakte leden enkele kledingstukken ontvangen hebben van synodale leden, die meer ontvangen hadden, dan zij oogenblikkelijk noodig hadden. De Toornvliet heeft in „De Strijdende Kerk” ook over deze kledinguitdeeling geschreven. In de beschrijving van mijn onderhoud met de synodale zendingsarbeiders hoop ik daarop nader in te gaan.

Op verschillende plaatsen zijn de bijeenkomsten ook bijgewoond door een aantal synodale goeroe's en gewone leden. Verscheidene malen werd ik door hen geraadpleegd over de vrijmaking, terwijl ook een enkele maal mijn oordeel gevraagd werd omtrent het optreden van ds Lambooy in tuchtzaken. Het bleek, dat er ook op Soemba, net als in Nederland, bezwaarden zijn, die zich niet vrijmaken.

Middellandsche Zee
a.b. m.s. „Sloterdijk”.

C. C. DE VRIES.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

EEN CADEAU VOOR SOEKARNO VAN DE PARTIJ VAN DEN ARBEID.

In het „Algemeen Indisch Dagblad De Preangerbode”, stond dit bericht:

Geschenk van de P. v. d. A. voor Soekarno.

Vandaag heeft president Soekarno een geschenk van de Nederlandse Partij van de Arbeid ontvangen, bestaande uit drie politieke boeken van bekende Nederlandse auteurs. Het geschenk is overhandigd door de heer F. J. Goedhart namens de P. v. d. A., die kortgeleden ook een boodschap aan de socialistische partijen in Indonesië heeft overgebracht, aldus een bericht van Antara.

Naar aanleiding daarvan schrijft een lezer ons:

het zal geen verschuiling zoeken in CHRISTUS, maar Hem verlaten.

Maar ook omgekeerd; wat zou het NOACH gebaat hebben, indien hij uit eigen beweging, en zonder de belofte van God, pogingen tot behoudenis en redding had in het werk gesteld om den algemeenen nood te ontgaan? Immers niets; ook de schoonste ark zou door den zondvloed verzwolgen zijn geworden.

Acht men het dan voor niets, dat God ons thans laat aankondigen: „de hemelen, die nu zijn, en de aarde, zijn door hetzelfde woord als een schat weggelegd, en worden ten vure bewaard tegen den dag des oordeels, en der vernedering der goddelooze menschen”, 2 Petr. III: 7?

Acht men het voor niets, dat God ons Zijnen Zoon tot eene verborging geeft om uit dien nood gered en behouden te worden, en dat Hij ons en onzen kinderen dit door den doop laat verzegelen en bekrachtigen?

Maar, zal men zeggen, indien wij niet gapraedestineerd zijn, dat baat het alles niets.

God plaatst u door den doop in de ark, die door het vuur niet verteerd of aangetast zal worden. Blijf in de ark, dan zijt gij gepraedestineerd; of loop er uit, dan zult gij vergaan, en het zal daardoor blijken dat gij niet gepraedestineerd waart.

Wat had NOACH, met betrekking tot den zondvloed, meer dan wij die gedoopt zijn, met betrekking tot het laatste oordeel? — Ja, misschien het geloof in Gods verzekeringen, waardoor hij naliet tegen te spreken, en waardoor hij den weg insloeg, dien God hem aanwees. Alleen door een geloovige onderhouding van het genadeverbond, komt men tot de zekerheid dat men gepraedestineerd is om aan het eeuwig verderf te ontsneden en de eeuwige heerlijkheid te beërven”.¹²⁾

Waarom dienen onze militairen in Indië?

Toen ik dit bericht las, gingen onwillekeurig mijn gedachten terug naar de bezettingsjaren. We konden een zelfde artikel vinden in de door de Nazi's besmette kranten, want in dien tijd gaf Hitler (de partij) aan Mussolini en soortgelijke Quislings ook cadeaux. Nu zijn die jaren voorbij en we zijn de Duitsers weer vergeten, evenwel is hun geest blijven hangen. Het nationaal-socialisme werd verbannen, maar is in anderen vorm gebleven, in het socialisme van de Partij van den Arbeid, dat in principe gelijk is aan dat wat Hitler ons bracht. Deze gebeurtenis kenmerkt de Partij van den Arbeid het best.

Ik wil het ook van een anderen kant belichten. Ginds in Djokja heeft de heer F. J. Goedhart namens de Partij van den Arbeid een geschenk aangeboden. De Partij, die vele leden telt onder de Nederlandsche gezinnen. Weten die leden, dat hun vaders en broers aan het front staan en dagelijks door hun mede-collega-socialist beschoten worden en bij gevangennamen uitgeplunderd en vermoord worden? Ik zie de graven van hen, die gevallen zijn voor de Vaderlandsche zaak in Indië. Ik vraag: „Zijn zij voor niets gevallen?” „Ja”, is mijn antwoord, want ze zijn verraden door hun eigen vaderlanders, die door een geschenk hun vriendschap betoonen aan hem, die de dood van onze jongens op zijn geweten heeft. Dit alles moet ons beangstigen. Laten wij God bidden, dat Hij spoedig de oogen opene van Nederland voor het te laat is.

Kpl. 1e kl. C. M. MACKENBACH, Bandoeng.

UIT DE BUTENLANDSCHE KERKEN

UIT AMERIKA, XIV.

Gereformeerd Amerika heeft groote belangstelling voor de „Youth for Christ”-beweging in Nederland.

In een dagblad, dat in een bijna uitsluitend hollandsche omgeving verschijnt, „The Sioux Center”, stond dezer dagen te lezen, dat Rev. Spencer De Jong, die de Youth for Christ-beweging naar Nederland overbracht met zijn team, „de boodschap des hells bracht aan 56000 personen in 42 vergaderingen in 24 verschillende plaatsen van ons land en dat gedurende dezen tijd 3500 jonge menschen hun geloof in den Heere Jezus hebben beleiden. Een Nederlandsch comité heeft daar nu het werk overgenomen en 50 andere samenkomsten zijn al reeds weer in voorbereiding”.

Het is geen wonder, dat menige Amerikaan van Nederlandsche afkomst mij gevraagd heeft wat er eigenlijk in Nederland gaande is. Men vindt zoolets in Amerika heel gewoon, maar dat dit Amerikaanse gewas op Nederlandschen bodem groeien wil, brengt deze menschen aan het denken. Is er iets veranderd in het oude vaderland? Krijgt men daar ook al Amerikaanse allures? Hoe zit dat? Men is vaak ook in de war gebracht door wat The Banner, het blad van de Chr. Ref. Church overnam van de hand van ds Barkey Wolf, (31 Jan. '47). The Banner schreef toen: „Lezers van The Banner, die gehoord hebben en gelezen van de discussies vóór en tegen deze beweging, zullen zich interesseeren wat ds Barkey Wolf, predikant van de Gereformeerde kerk van Den Haag over de Youth for Christ-beweging te zeggen heeft. Menige Banner-lezer zal zich het bezoek herinneren, dat ds Wolf laatsleden lente in Amerika bracht. Schrijvende voor de Church Herald, een paar maanden geleden,

uit heel deze visie op verbond en verkiezing, uit deze bewuste afwijking van dit streven naar absolute, bovenijdelijke kennis, vloeit eigenlijk vanzelf voort, dat Wormser er niet van weten wil de kinderen der geloovigen voor wedergeboren te houden! Wel kon hij er in toestemmen ze voor uitverkorenen te houden. Waarbij wij dan niet moeten vergeten, dat hij nooit over een abstracte verkiezingsidee, doch, in dit verband, alleen over de concrete in den tijd ingrijpende, en met de opneming in het verbond aanvangende, feitelijke uitverkiezingsactiviteit spreekt.

En zoo schrijft Wormser dat de kerk met het „in-Christus-geheiligd-zijn” der kinderen belijdt, „dat wij onze kinderen van hunne geboorte af, niet voor wedergeboren en geestelijk levenden, maar (!!) voor kinderen der beloften, voor uitverkorenen, voor gerekenden in CHRISTUS houden, zolang wij het tegenovergestelde niet duidelijk zien of kunnen zien. Daarom moeten wij ook, wanneer zij in hunne kindsheid door den Heere uit dit leven geroepen worden, aan hunne verkiezing en zaligheid niet twijfelen, naardemaal wij over den wil Gods uit Zijn Woord hebben te oordeelen, hetwelk getuigt dat de kinderen der geloovigen heilig zijn; voorzeker niet van nature, maar door de weldaad des genadigen verbonds, in hetwelk zij met de ouderen begrepen zijn. (Leerr. v. Dordr. Hoofd. I, art. 17).¹³⁾

Dit is de boodschap van Wormser over de geheimnissen van verbond, belofte en doop.

Och, dat men naar hem was blijven hooren!

C. V.

¹²⁾ Bijdrage, p. 33.

(Vanwege de vacantie staken we deze serie godvriende enkele weken.)

¹¹⁾ Idem, p. 64.

¹²⁾ Idem, p. 91/3.

Indië?

eurig mijn ge-
te konden een
besmette kran-
aan Mussolini
zijn die jaren
geten, evenwel
naal-socialisme
n gebleven, in
id, dat in prin-
acht. Deze ge-
sid het best.
elichten. Ginds
mens de Partij
De Partij, die
ezinnen. Weten
het front staan
illst beschoten
d en vermoord
vallen zijn voor
„Zijn zij voor
want ze zijn
e door een ge-
n, die de dood
Dit alles moet
Hij spoedig de
at is.

CH, Bandoeng.

belangstelling
in Nederland.
uitend holland-
Center", stond
r De Jong, die
ederland over-
ges heils brach-
gen in 24 ver-
dat gedurende
geloof in den
landsch comite
en 50 andere
voorbereiding".
Amerikaan van
heeft wat er
n vindt zoots
amerikaansche
len wil, brengt
iets veranderd
ar ook al ame-
is vaak ook in
r, het blad van
er hand van Ds
er schreef toen:
l hebben en ge-
deze beweging,
ey Wolf, predi-
Den Haag over
n heeft. Menige
inneren, dat Ds
cht. Schrijvende
aanden geleden,

verkiezing, uit
n naar absolute,
k vanzelf voort,
de kinderen der
ouden! Wel kon
renen te houden.
n, dat hij nooit
zingsidee,
concrete
t de opne-
vvangende
sactiviteit

rk met het „in-
belijdt, „dat wij
niet voor
lijk leven-
loften, voor ut-
RISTUS houden,
iet duidelijk zien
ook, wanneer zij
or den Heere uit
n verkiezing en
wij over den wil
ordeelen, hetwelk
igen heilig zijn;
r de weldaad des
met de ouderen
d. I, art. 17)“.
over de geheime-
hooren!

C. V.

deze serie gedur-

vertelt Ds Wolf van de vrees en de afkeuring welke tot uitdrukking kwamen onder de leiders daar, toen het bericht binnen kwam, dat het Youth for Christ-team onderweg was naar Nederland. Maar toen deze campagne was beëindigd, had de nederlandse domine niets dan lof te bieden betreffende de kwaliteit van het werk, dat verricht was. Rev. De Jong veegde alle verdenking tegen de Youth for Christ-beweging weg door zijn sterke Calvinistische boodschap, vol van het vuur des Heiligen Geestes. Zijn prediking voor vergaderingen van jonge menschen, als te voren nimmer waren samengekomen, in de groote steden, was zoo effectief, dat honderden werden bekeerd en „den weg tot God en tot het kruis van Golgotha vonden". The Banner voegt hier aan toe, dat blijkbaar de campagne in Nederland in goede handen is geweest. Er was hier niets van de amerikaansche circus-like reclame te bespeuren, welke vaak de Youth for Christ-beweging zoo ontzieren kan. En toch was het werk in Nederland niet minder effectief dan het in Amerika was. Aldus The Banner.

Het behoeft dus niet te verwonderen, dat de Hollanders in Amerika, die nog herinneringen hebben aan hun oude Vaderland van dertig en veertig jaar terug ons vragen: hoe zit dat eigenlijk? Wat gaat er in Nederland om? Zij gelooven nog niet zoo gemakkelijk in die massa-bekeeringen waarover The Banner schrijft.

Er is later dan ook in hetzelfde blad een andere toon aangeslagen. Er kwamen ingezonden stukken in, die de Y.F.C.-beweging scherp becommenteerd. Maar dit brengt in een andere moeilijkheid. Immers, Ds Barkey Wolf is zoo gastvrij ontvangen door de Chr. Ref. Church en gepresenteerd aan het gereformeerde volk van Amerika als vertegenwoordiger der Geref. Kerken in Nederland. Hij heeft vele plaatsen bezocht en sprak overal in de Chr. Ref. Church. De deuren stonden wijd voor hem open. Er was door niemand in de gereformeerde pers van Amerika voor hem gewaarschuwd. Integendeel! We hebben hier weer een specifiek verschijnsel, een symptoom van de moeilijkheden waarin de Chr. Ref. Church zich bevindt. Er is geen leiding. Ik sprak met een der Chr. Ref. predikanten in de buurt van Chicago over het feit, dat men in Grand Rapids de kerkdeuren zoo angstvallig gesloten hield voor de vrij gemaakte kerken in Nederland. Hij keurde dat af en vond de eenige verontschuldiging van deze houding hierin, zooals hij het letterlijk uitdrukte: „onze kerken dragen tweelingen in den schoot". Hierin is in een paar woorden heel de positie van de Chr. Ref. Church in Amerika uitgedrukt. Er zijn twee stroomingen en er behoeft maar weinig te gebeuren om ook in Amerika te doen gebeuren wat er in Nederland heeft plaats gehad. Ik heb op verschillende plaatsen contact gehad met predikanten, ouderlingen en gewone lidmaten van de Chr. Ref. Church en men komt tot de ontdekking dat er inderdaad tweelingen in den kerkelijken schoot op de geboorte liggen wachten. Er zijn ouderen, die nog gereformeerd zijn en zich hun nederlandse opvoeding herinneren en er zijn de jongeren, die onder den invloed van het amerikanisme, het hart van de gereformeerde belijdenis hebben weggesneden; het stuk van de uitverkiezing en Gods soevereiniteit niet meer in rekening brengen, maar in geheel hun levensopenbaring arminiaansch geworden zijn.

En met dit dualisme heeft de leiding in Grand Rapids, te kampen. Het is een geven en nemen naar beide kanten, zonder ooit beide groepen te kunnen bevredigen. En zoo is het mogelijk, dat men in Januari het woord geeft aan iemand als Ds Barkey Wolf, en hem vriendelijk introduceert als den man, dien men een vorige lente zoo welkom ontvangen had en hem laat zeggen, dat de Youth for Christ-beweging „een sterke Calvinistische boodschap bracht vol vuur des Heiligen Geestes" en een paar maanden later de woorden weer inslikt en menschen in hetzelfde blad laat schrijven, dat er voor een puur arminiaansche beweging als de Y.F.C. in gereformeerde kringen geen plaats kan zijn.

En dezelfde onzekerheid in deze leiding treft men op schier elk terrein aan, waar men met problemen te maken krijgt. En die zijn er heel wat. Men durft niet meer positief te zeggen wat gereformeerd is, uit vrees een gedeelte tegen zich in het harnas te jagen. Zoo zit men b.v. met het vraagstuk van het hertrouwen van menschen die gescheiden zijn. Leven die in overspel of niet? Hetzelfde geldt van het doopen van aangenomen kinderen en wat al zeer brandend is geworden: de kwestie van het lidmaatschap van de amerikaansche werklidenorganisatie, die een geweldige macht uitoefent in dit groote land en een dictatoriale macht heeft op het sociale leven. De Prot. Ref. Churches hebben onomwonden uitgesproken: dit lidmaatschap verdraagt zich niet met het Christen-zijn, doch de Chr. Ref. Church weet er geen weg mee. Men probeert soms de moeilijkheden te omzeilen door het aan de plaatselijke kerkeraaden over te laten, maar dit helpt slechts den chaos vergrooten.

De Chr. Ref. Church staat inderdaad voor moeilijke vraagstukken, uit den aard nog veel moeilijker dan deze in Nederland bij ons ooit kunnen wezen, omdat wij tenslotte in menig opzicht nog de bescherming hebben van een eigen positief christelijk georganiseerd leven op elk levenssterrein. De amerikaansche broeders hebben practisch niets meer dan de kerk en hier en

daar wat christelijke scholen. En daarmee staan ze midden in een humanistische wereld, die nog wel open staat voor wat oppervlakkig arminianisme, maar waarin van een positief-calvinistische levensopenbaring naar buiten geen sprake kan zijn. Maar juist omdat deze feiten hier zoo liggen, moest de leiding van de Chr. Ref. Church in Grand Rapids begrijpen, dat deze kerken van Amerika alleen maar te behouden zijn, wanneer het richtsnoer is niet een zekere kerkelijke politiek, dat altijd zoekt naar den minsten weerstand en den grootst gemeenen deeler om het terrein in den breedte te kunnen behouden, maar dat in alle ding de eisch van het positieve beginsel geldt als een eenvoudige daad van gehoorzaamheid, dat wil dus zeggen: reformatoisch werkzaam zijn.

v. S.

Amice frater,

Wij spraken over de dialectiek, het machtige wapen der revolutie ten dienste van den valschen staat en de valsche kerk.

Het woord duidt oorspronkelijk op niets anders dan op een gesprek, een dispuut, een redeneeren van menschen over een of andere zaak. Maar dan inzonderheid het wetenschappelijk gesprek. Voor een deftig ding zoekt men een deftigen naam.

In zulk wetenschappelijk gesprek komt de eene meening of stelling te staan tegenover een andere, en men zoekt dan een goede oplossing, de waarheid en werkelijkheid.

Zoo komt dus in het begrip de tegenstelling van het een tegenover het ander. Van een these, een stelling, waartegenover dan staat een tegenstelling, een antithese.

In de geschapen wereld waren er vóór den zondeval zeker veel verscheidenheden; dat blijkt ons uit het eerste hoofdstuk van Genesis. Telkens wordt daar gesproken, dat de Heere scheiding maakte.

De schepping was een rijke verscheidenheid. Maar tegenstellingen waren er niet. Want heel Gods werk is ook een volmaakte harmonie.

De opstand van het schepsel tegen zijn Schepper, de afval in den hemel van den satan, en die van den door den vader der leugenen verleiden mensch, bracht de tegenstellingen, de antithesen. De mensch stelt zich tegenover God, de zonde tegenover de gehoorzaamheid. En dat zet zich in het leven voort. Goed en kwaad, recht en onrecht; het leven wordt vol van antithesen. Maar al deze tegenstellingen vinden hun oorzaak in de ééne geweldige tegenstelling: de strijd van het rijk des satans tegen dat van Christus, der wereld tegen de kerk.

Het is nu deze antithese, die de ongeloofvige, revolutionaire mensch met al zijn kracht steeds loochent. Onze tijd weet daarvan. Die tegenstelling wil men doorbreken, stukmaken.

Maar de mensch maakt nu zijn eigen tegenstellingen, zijn eigen antithesen; rijk en arm, kapitaal en arbeid, sterk en zwak, slaaf en vrije, vriend en vijand.

Hij bereikt daarmee drie dingen: hij werpt de schuld van het kwaad van zich af. Feitelijk ligt het in de schepping en draagt de Schepper dus de schuld. Hij zet de door hem gevonden antithesen scherp tegenover elkander, waardoor zijn levensstrijd wordt bepaald. En hij zal de oplossing bieden. Zich zelf dus verlossen.

Zoo predikt de revolutionair zijn catechismus; zijn leerstukken van ellende, verlossing en dankbaarheid. Zoek heeft hij zijn „dogmatiek".

Want de revolutie wordt, naarmate zij verder voortgaat, al meer een tegenkerk. De antichristen naderen al meer den komende antichrist.

In deze leugen der revolutie gaat haar dialectiek op, zoowel die der negentiende als die van de twintigste eeuw.

Die der negentiende eeuw was rationalistisch. Die der twintigste irrationeel, tegenredelijk, mystiek, maar in wezen nog meer, ja, geraffineerd rationalisme.

Want dat is alle mystiek.

Het is altijd de steeds ingewikkelder redeneering van het ongeloofvige verstand, dat zich zet tegen de geopenbaarde waarheid.

De revolutie der negentiende eeuw werd inzonderheid gesteund door de dialectiek van den grooten wijsgeer Hegel.

Diens redeneering kwam den polemisten der revolutie goed te stude. Zij kon al hun kromme en leugenachtige redeneeringen een schijn van waarheid geven.

Emile Faguet zegt in zijn studie over Proudhon, een der meest goddelooze revolutionairen der vorige eeuw, dat de Hegeliaansche dialectiek voor mannen als Proudhon een al te gemakkelijke methode hunner strategie was.

En hij teekent met een kostelijke alliteratie het schijnschoon van hun revolutionaire dogmatiek.

Hun leer had daardoor een „apparence", een „appareil" en een „appareil". Den schoonen schijn, een geweldige stelsel, en de pronk en praal.

Het is precies zoo toepasselijk op de dogmatiek van een Karl Barth.

Hegel, een geweldig denker, ging toch uit, evenals Barth, van een onbewuste eenheid; de verscheidenheid in de schepping bracht het kwaad, de tegenstelling. Daar was dan geen ding waartegenover geen ander ding, geen stelling, waartegenover geen tegenstelling, geen these, waartegenover geen antithese kon worden gesteld. Maar — door het denken van den mensch, dat zijn toppunt vond in Hegel, werd die tegenstelling verzoend, en tot de synthese gebracht. Inzonderheid in den absoluten staat. God was zich bewust geworden in en door den mensch.

Gij weet hoe prachtig Marx en Proudhon die dialectiek van Hegel konden gebruiken. Op hun manier. De wording der menschelijke maatschappij was daardoor verklaard.

Marx had naast Hegel daartoe ook Darwin nodig.

Die liet den mensch opkomen uit het dier. De ontwikkeling werd mogelijk door den strijd van den sterke tegenover het zwakke.

Marx vulde die leer dus aan, dat het ontstaan van den mensch eerst een feit was, toen hij het werktuig vond voor zijn arbeid.

De arbeid was de bewegende factor in het leven en de man, die het werktuig had, het productiemiddel, was de baas over al de anderen, die slechts hun handen hadden aan te bieden.

Zoo werd de geschiedenis dus een klassenstrijd van den onderdrukker, den man van het werktuig, tegen den onderdrukte, die alleen maar de hand had. De onderdrukte kwam ten slotte tot opstand en versloeg den verdrukker. Maar al spoedig herhaalde zich die kamp.

Zoo was dan de tegenstelling in de negentiende eeuw die van kapitaal en arbeid, kapitalisme en proletariaat. These en antithese.

Maar het socialisme bracht de oplossing, de synthese, en daarmee de utopie, de volmaakte maatschappij. Het werktuig voor allen en het product voor allen.

De invloed van deze voor den gewonen man heel eenvoudige leer is zeer groot geweest.

En bewegen wij ons thans niet al meer in de richting van den socialistischen, absoluten staat, die het heil voor de menschheid brengen zal?

Men is echter met de betrekkelijk eenvoudige dialectiek van Marx thans niet klaar.

Want de marxistische revolutie brengt telkens precies het omgekeerde van wat een verleide arbeidersmassa er van verwachtte.

De Russische marxisten kwamen ten slotte weer uit bij een dwangstaat, die van den ouden Tsaristischen staat alleen hierin verschilt, dat hij veel verschrikkelijker nog is.

De revolutionaire leiders moeten zich in duizend bochten wringen, om al hun wonderlijke sprongen goed te praten.

Vandaar, dat zij niet meer het marxisme leeren, maar, zooals zij zeggen, het dialectische marxisme; dus eigenlijk de dialectische dialectiek.

Dat wordt een geweldig redeneeren, waarbij men er op rekent, dat de gewone man aan het eind het begin en het midden reeds weer vergeten heeft.

Zoo krom kan een ding niet zijn, dat het niet in deze dialectiek wordt goedgepraat. De absolute staatsmacht wordt democratie; de geweldigste slavernij wordt vrijheid, de ellendigste armoede weelde.

En — wie zou het durven weerspreken?

Het is altijd weer merkwaardig hoe de absolute machthebbers, die zelve heel goed weten wat de werkelijkheid is, en die alle monden heel gemakkelijk tot zwijgen brengen, toch steeds de behoefte gevoelen hun doen goed te praten. Dat is hun dialectiek.

En in dit opzicht verschilt het bolsjewisme niets van het nationaal-socialisme en fascisme. Goebbels was een geweldige dialecticus. Die kon alle leugen een schijn van waarheid, al het kromme een air van recht geven.

De bolsjewistische leetuur geeft hem in dat opzicht echter weinig toe.

En dat is nu juist het kenmerk van dezen tijd.

Het betrekkelijk nog redelijk redeneeren der negentiende eeuw voldoet niet meer. Satan heeft daarmee zijn spel uitgespeeld.

Nu komt men met het schijnbaar tegendeel, het irrationalisme.

De redeneering wordt al ingewikkelder, al dieper, zooals het heet, al wonderlijker. Een gewoon denkend mensch slaat telkens de handen ineen van verbazing, als hij de wonderlijkste redeneeringen, steeds in een schijn van diepgaande wetenschap gehuld, moet aanhooren. In welk een waanzin, zoo zegt hij soms, geraaken wij zoo toch?

Het is alles met een mystiek waas overtoegen. De argumenten zijn in alles tegengesteld aan een redelijk resultaat. De utopie, het verwachte wonder, dringt door alle, vooral technisch opgezette verhandelingen heen.

Het is alsof een verdwazing de menschheid heeft aangegrepen, doch het is een verdwazing, waarin methode zit. De dialectiek der twintigste eeuw is tot een zoo groote hoogte geklommen, zoowel ten behoeve van den valschen staat als van de valsche kerk, dat men wel zeggen kan, hoezeer de tijd van den antichrist er nog niet kan zijn, en het eind der dagen nog niet is gekomen, de profetie van den antichrist toch